

En rapport om

Möjlighet till utbildning och framtidsdrömmar

En förstudie i att förebygga skolavhopp på gymnasienivå i Blekinge

"Ingen bryr sig typ ändå och när man kanske försöker så är det ändå ingen som ser. Då släpper dem en bara. Men när det inte går bra så tjatar dem och håller på."

"Varför ska man kämpa, när man ändå aldrig kan lyckas?!!"

Innehåll

Inledning, metod och syfte

Kapitel Nuläge - varför hoppar man av?

1. Orsaker

1.1 Riskfaktorer

1.2 Utvecklingsområden. Vad vill skolorna i Blekinge göra?

Inspiration

2. Friskfaktorer.

2.2 Framgångsfaktorer

2.3 Goda exempel från Blekinges skolor.

2.4 Omvärld. Vad kan vi lära av andras erfarenheter?

Hur går vi vidare?

3. Det fortsatta arbetet.

3.1 Från plan till hållbar handling.

3.2 Projektledarens sammanfattning.

Lästips och bilagor

Inledning

Varje år lämnar 13000 elever skolan i Sverige. Enligt Skolverket var det drygt 400 elever i Blekinge som år 2013 lämnade skolan på gymnasienivå eller saknade examensbevis. Gruppen är heterogen. Några saknar betyg i grundämnena och några går inte till skolan alls. Själva definitionen av skolavhopp är att man som elev saknar examensbevis. Sammantaget handlar det om cirka 25 % av eleverna som står utan examensbevis när gymnasietiden är över. Cirka hälften av dessa elever kan genom exempelvis vuxenstudier eller genom kontakter på arbetsmarknaden uppnå likvärdig kompetens medan den andra hälften riskerar att hamna i ett utanförskap.

Ett av huvudmålen i Europa 2020-strategin är att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid till under 10 %. Detta stämmer även väl ihop med Blekingestrategin där en tydlig indikator är att antalet elever som slutför gymnasiet med examensbevis ska öka.

Enligt nationalekonom Ingvar Nilsson kostar avhopparna samhället 250 miljarder kronor per år. Enligt Nilsson måste utmaningen med medföljande kostnad hanteras nu, annars riskerar kostnaden att vara betydligt högre i framtiden. Har vi råd att låta bli?

Anna Liljeström, Ph.D. menar att förutom höga framtida kostnader är oförmåga att klara av skolan en av de största riskfaktorerna för att drabbas av psykisk ohälsa. Enligt Liljeström riskerar individer som inte fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande i högre grad sämre hälsa generellt, ökad risk för kriminalitet och lägre grad av deltagande i samhället.

Att en individ kan hamna utanför samhället är ett av problemen. Det handlar även om att möta framtidens arbetsmarknadsbehov av kompetens och arbetskraft. Detta är således inte bara en isolerad skolfråga utan ett större och mer komplext problem. I denna förstudie och i detta arbete är det dock fokus på gymnasieskolan och vad som kan göras där.

Kommunerna i Blekinge ansåg 2014 att det fanns ett behov av att utveckla arbetet med att förebygga skolavhopp och i samverkan med Region Blekinge startades denna förstudie.

Syfte

Syftet med denna förstudie har varit att ta fram ett underlag för åtgärdsplaner som avser att öka andelen elever som slutför gymnasieskolan med examensbevis. Detta gjordes genom att få en överblick över hur det ser ut gällande avhopp på Blekinges gymnasieskolor och kartlägga orsaker till varför det ser ut som det gör. Fortsättningsvis är syftet att det ska ske ett fortlöpande utvecklingsarbete i skolorna.

Metod

Under hösten 2014 har det genomförts 155 intervjuer. Intervjuerna har skett på åtta olika skolor med både elever och personal. Några av eleverna som intervjuats har hoppat av skolan helt och står utanför gymnasiet. Andra ligger i riskzonen för att hoppa av eller kommer att sakna examensbevis när de är klara. En del av eleverna var med på grund av att de bytt program en eller flera gånger. Personalen har tillhört elevhälsoteamen eller arbetat som lärare, ledare eller coach. Intervjuerna varade i genomsnitt i 60 minuter och skedde enskilt eller i grupp beroende på hur deltagarna själva önskade att genomföra intervjun på. Det har även skett intervjuer med personer som arbetar i liknande projekt eller som har arbetat mycket med dessa frågor.

Nuläge - Varför hoppar man av?

Orsaker

Att inte fullfölja sin utbildning är inget nytt problem. Men idag ställer arbetsgivare ofta högre krav på rätt utbildning och kompetens. Tidigare var det generellt lättare att hitta sysselsättning efter avslutad skolgång, även ofullständig. Idag behöver arbetsmarknadens krav på arbetskraft och rätt kompetens matchas med lämpliga utbildningstillfällen till så många elever som möjligt. Men många elever kan inte möta de krav som ställs. I samtal med elever så är orsakerna väldigt skiftande och ursäkterna ofta svepande till varför man inte klarar av att fullfölja sin utbildning. I stort sett alla nämner begreppet ”skoltrötthet” som en anledning. Frågan är vad det står för egentligen? Vad menar man med att man är skoltrött? Vad behöver den här eleven? En personalrepresentant uttryckte sig så här:

”Man måste komma till kärnan varför en elev inte kommer till skolan och vad man kan göra åt det.”

En del svar från eleverna under intervjuerna handlar om att det är för jobbigt att pendla eller att man tycker att man själv är för lat, man ser inte skolan eller tillvaron som meningsfull. Det finns inte motivation att ens ta sig till skolan och då ger man hellre upp.

Många av skälen som återkommer i intervjuerna är inte särskilt konkreta. Samtidigt finns det många orsaker till varför man hoppar av och det behövs läggas ner tid och engagemang för att förstå och kunna hjälpa varje enskild individ. Eleverna säger i intervjuerna att de känner när någon bryr sig och försöker hitta lösningar. Vad finns då bakom skoltröttheten och de andra svaren som eleverna angivit?

Många av eleverna anger att de är rädda för att misslyckas. Särskilt de elever som bytt program en eller ett par gånger, eller de eleverna som har hoppat av och kommit tillbaka. Ofta infinner sig en rädsla för ännu fler misslyckanden. Då upplevs det som en lättare utväg att inte försöka alls. Antingen berättar eleverna att de upplever att allt är någon annans fel eller så är det precis tvärtom och man skyller allt på sig själv.

Slutsatsen från intervjuerna är att man generellt har dålig självkänsla och är trött på motgångar. Många upplever hopplöshet och misströstan och säger sig vara uppgivna, både bland personal och elever. Personalen frågar sig om man ens gör rätt saker för dessa elever och eleverna säger att ingen bryr sig och att de inte känner sig sedda. En del elever svarar dock att de visst blir sedda och att alla försöker hjälpa dem men det spelar ingen roll vad de än gör. Känslan är att ingen kan hjälpa dem ändå.

Enligt SKL så sker de flesta avhopp i årskurs 3. Det är oftare killar än tjejer som hoppar av skolan och de flest avhopp sker från yrkesprogrammen. I den första spalten nedanför redovisas de vanligaste svaren utifrån ett elevperspektiv på varför man hoppar av skolan (från nationell studie ”Tio orsaker till avhopp”). I den andra spalten redovisas de svar som är vanligast från denna regionala förstudie och har både ett personal- och elevperspektiv.

Vanligaste orsakerna till varför man hoppar av:

Nationellt

1. Mobbing
2. Brist på pedagogiskt stöd
3. Vuxna som inte bryr sig
4. Dåligt bemötande
5. Behov av mer praktik
6. Stökig skolmiljö
7. Fel programval
8. Funktionsnedsättningar
9. Dåliga hemförhållanden

Regionalt

- 1) Social problematik
- 2) Skoltrötthet
- 3) Ingen som bryr sig
- 4) Dåligt bemötande
- 5) Fel programval
- 6) Saknar stöd
- 7) Motivationsbrist
- 8) Mobbing
- 9) Personliga saker

Kraft att vilja. Tillsammans är det möjligt.

I den nationella studien uppges mobbing vara den vanligaste orsaken till skolavhopp. Det svaret var inte varit lika frekvent i den regionala förstudien. Detta kan förklaras med att ämnet kan vara känsligt att prata om eller så gömmer sig mobbingen bakom ett annat svar. Detta har inte gått att säkerställa. Exempelvis så har svaren social problematik och personliga skäl inte delats upp ytterligare. Ibland har man dock angett att social problematik står för droger, kriminalitet, funktionsnedsättningar eller jobbiga hemförhållanden.

Värt att notera är att brist på stöd, upplevelser att ingen bryr sig samt dåligt bemötande är svar som stämmer väl överens både på regional och nationell nivå. En slutsats av det är att det finns en stor kunskapsbas från andra regioner att ta lärdomar ifrån och byta erfarenheter med.

Att välja fel program är också en viktig faktor att belysa. Det handlar om att få chansen att hamna rätt. Flera svar i den regionala förstudien handlar om vilsheten och osäkerheten i att välja rätt. Man ställer sig frågan hur man egentligen ska veta vad man vill. Det hör även ihop med upplevelsen av bristen på och behovet av mer praktik, både vad det gäller grundskola och gymnasiet. Detta är viktigt för att man ska känna större trygghet i sitt val och uppleva större meningsfullhet med skolan.

Sammanfattning orsaker

Idag ställs det höga krav från arbetsmarknaden på rätt utbildning och kompetens.

Det finns många orsaker till varför en elev hoppar av skolan.

Enligt SKL sker de flesta avhopp i årskurs 3. Det är oftare killar än tjejer som hoppar av skolan och flest avhopp sker från yrkesprogrammen.

Känslan hos elever är att ingen kan hjälpa dem.

Brist på stöd, känslan att ingen bryr sig samt dåligt bemötande är starka orsaker till varför man upplever att man inte kan fullfölja sin utbildning.

Att göra felval och all osäkerhet kring att välja rätt påverkar många elever i deras skolresultat.

Många önskar mer verklighetsanknytning och arbetslivskunskap i sin utbildning genom praktik.

Riskfaktorer

Det allra vanligaste symtomet till att en elev befinner sig i riskzonen för att hoppa av är att deras frånvaro är hög. Det finns ett klart samband mellan låg närvaro och att inte klara av skolan. Detta överensstämmer både med svar från denna regionala förstudie som nationella studier. Enligt Anna Liljeström, Ph.D. är det egentligen önskvärt att kunna se signaler ännu tidigare. Det gäller exempelvis ändrat beteende. Men det vanligaste är att man börjar uppmärksamma problemet i samband med att frånvaron ökar. Många elever anger att när motivationen för skolan förloras, så struntar man helt enkelt att gå dit. Då hamnar man efter med exempelvis uppgifter, skoltröttheten ökar och en ond cirkel är ett faktum. De flesta elever beskriver att de först börjar att ströskolka och sedan eskalerar frånvaron. Till slut blir det mer naturligt att vara hemma än att gå till skolan. Men de upplever inte frånvaron som något positivt, snarare infinner sig många känslor av skuld och skam.

REGION BLEKINGE

Riskfaktorer

- Frånvaro
 1. Största riskfaktorn och varningssignalen
 2. Samband mellan låg närvaro och måluppfyllelse
- Vanliga svar:
 - ✓ Inte känna sig sedd
 - ✓ Inte känna att man kan
 - ✓ Inte vilja
- Varför kan vi inte hjälpa?
 - "Vi har inte resurser."
 - "Sekretessen hindrar oss"
 - "Någon behöver ta ett helhetsgrepp."
 - "Det finns inte tid."

Kraft att vilja. Tillsammans är det möjligt.

Vanliga svar från elever på frågan varför man inte kan fullfölja sin utbildning är att man inte känner sig sedd, att man inte vill eller att man inte känner att man kan. Här är exempel på svar från den regionala förstudien:

"Ingen vet om jag är i skolan eller inte"
"Jag är osynlig"
"Ingen bryr sig. De kan mitt namn men inget mer".

Från bilden framgår även att personalen upplever att det i många fall inte finns tid eller resurser att hjälpa till. Upplevelsen är också att man saknar någon som har en helhetsyn och överblick över dessa frågor.

I den regionala förstudien frågades elever och personal om varför så många elever befinner sig i riskzonen för att hoppa av. De svarade såhär:

- Avsaknad av metoder / rutiner. Man vet inte vad som ska göras och av vem.
- Alla gör olika (exempelvis vid frånvaro).
- För sena insatser.
- Verklighetsanknytning är bristande.
- För mycket läxor.

- Överlämningar som inte fungerar.
- Schemalägningsproblem.
- Ledarskap som inte prioriterar frågor om skolavhopp.
- För stora grupper.
- Skolan passar inte alla.
- Stress.
- Helhetssyn saknas.

Flera svar handlar om svårigheterna att följa rutiner, exempelvis när det gäller frånvarouppföljning. Alla elever är individer och det är också svårt att veta hur man ska kunna hjälpa på bästa sätt. Det som många svar från personalrepresentanter visar är att man vill ha tid att mötas och prata kring dessa frågor och lära av varandra. Oftast behövs det ett team med personal från olika funktioner kring varje elev för att kunna hjälpa på bästa sätt. Viktigt är dock att någon bär huvudansvaret. Problemet upplevs ofta svårlöst och hopplöst just för att det behövs så många olika individanpassade sätt att hjälpa på. Enligt Anna Liljeström är det allra viktigaste att arbetet hela tiden är igång, sker systematiskt och att varje elev känner sig sedd.

Elever lämnar oftare svar om kvalitén på undervisningen och lärarna, om bristen på motivation och meningsfullhet. Man säger sig uppleva mycket stress och att man inte förstår syftet med skolan. Man tycker att det både ska finnas mer omtanke hos personalen och tuffare tag.

En elev uttryckte sina erfarenheter såhär i hur hen såg tillbaka på vad som gjorts:

"Jag hade önskat att de hade varit tuffare mot mig direkt. Liksom inte jamsat så mycket. De skulle ju varit schyssta och lyssna och förstå men tagit tag i mig direkt kanske."

Sammanfattning riskfaktorer

Det finns ett klart samband mellan hög frånvaro och att inte klara av skolan.

Det är en stor riskfaktor att uppleva att man inte känner sig sedd eller trodd på.

Det upplevs saknad av metoder /rutiner som alla följer, exempelvis vad gäller frånvaro eller uppföljningar av elevhälsa.

Många skolor säger att bristen på helhetssyn är en riskfaktor.

Bristen på meningsfullhet och den inre motivationen gör att många ger upp.

Utvecklingsområden. Vad vill skolorna i Blekinge göra?

Under intervjuerna har det kommit fram flera utvecklingsområden som skolorna vill arbeta mer med för att skapa bättre förutsättningar så att fler elever kan fullfölja sina studier. Eleverna har ibland haft svårt komma med konkreta förbättringsförslag. Någon uttryckte det såhär:

”Jag vet bara att det kunde vara bättre. Men har jag inget förslag att komma med själv, så ska man heller inte klaga. Jag vet ju inte själv vad man ska göra åt det.”

Personalen har ofta en större inblick och överblick över vad de tycker behöver arbetas med. Några av dem som blivit intervjuade har stor erfarenhet av att arbeta med elever som befinner sig i riskzonen för att hoppa av eller som har hoppat av. De har delat med sig av vad som har fungerat bra och mindre bra i deras tidigare arbeten.

Sammanfattningsvis så visar bilden nedan förslag från varje skola på vad man vill jobba mer med för att så många elever som möjligt ska få examensbevis. De flesta svaren är utifrån ett personalperspektiv men på någon skola var det endast möjlighet att intervjua elever.

REGION BLEKINGE

Vad skolorna vill utveckla:

Nordenbergs <ul style="list-style-type: none">☐ Handlingsplaner☐ Helhetsgrepp☐ Handledning☐ Andra professioner☐ KIA/KAA:s roll	Knut Hahn <ul style="list-style-type: none">☐ Tydliga strategier/handlingsplan☐ Bättre överlämningar/introduktioner☐ Helhetsgrepp☐ Individanpassat	Törnströmska <ul style="list-style-type: none">☐ Helhetsgrepp☐ Tid och kompetensutveckling☐ Individanpassning	Ehrenswärdska <ul style="list-style-type: none">☐ Handlingsplaner☐ Mer resurser☐ Vad är målet?
Vägga <ul style="list-style-type: none">☐ Handlingsplan☐ Fler coacher som på IM☐ Helhetsgrepp☐ Utbildning	Naturbruk <ul style="list-style-type: none">☐ Handlingsplaner☐ Andra professioner☐ Kompetensutveckling	Af Chapman <ul style="list-style-type: none">☐ Bättre överlämningar☐ Handlingsplan☐ Inställda lektioner	Furulund <ul style="list-style-type: none">☐ Handlingsplaner☐ Utbildning och långsiktigt arbete☐ Helhetsgrepp☐ Möjlighet att individanpassa

Kraft att vilja. Tillsammans är det möjligt.

Gemensamt för alla skolor är att man efterfrågar helhetsgrepp och inarbetade rutiner kring dessa frågor. Handlingsplaner finns i flera fall, men tillhörande aktivt och systematiskt arbete saknas.

Många efterlyser andra professioner till skolan som kan ansvara för ett helhetsgrepp som att få arbetet systematiskt och aktivt, exempelvis en coach eller socialpedagog. En person som kan lyfta arbetsuppgifter från exempelvis lärarna och skapa en helhetsbild kring eleverna. Detta har även visat sig ge väldigt goda resultat i tidigare studier och projekt (Plugin).

I svaren lyfts även fram att överlämningar mellan grundskola och gymnasiet kan fungera bättre och att det kan läggas mer arbete på introduktioner. Det finns också en efterfrågan på utbildning och kompetensutveckling för personal i såväl pedagogik som värdegrundsfrågor.

Sammanfattning utvecklingsområden

Elever har ibland svårt att uttrycka vad de vill ska bli bättre med deras utbildning.

Personalen har oftare en större inblick i hur arbetet kan utvecklas.

Många skolor efterlyser helhetsgrepp kring dessa frågor och någon som kan ansvara för det.

Det kan behövas utveckla överlämningar mellan grundskola och gymnasiet.

Att lägga tid på introduktioner har visat sig vara gynnsamt för eleverna.

Hos personalen finns en efterfrågan på utbildning och kompetensutveckling i pedagogik och värdegrundsfrågor.

Inspiration

Friskfaktorer

Anna Liljeström, Ph.D. menar att fullföljandet av gymnasieutbildning är en viktig skyddsfaktor mot ohälsa och utanförskap. Det bidrar till större möjligheter för individen att kunna vara en del av samhället och känna att man medverkar i ett sammanhang. I detta avsnitt belyses faktorer som kan vara av stor vikt för att fler ska ha möjlighet att fullfölja sin utbildning. Hur upplever man att stödet ser ut? Hur har andra kommuner gjort för att lyckas? Vilka goda exempel görs redan i regionen?

I både den nationella studien och i den regionala förstudien har man svarat på frågan hur man ska få fler att fullfölja sin utbildning och vad som är visionen om en drömskola. De svar som framkommit som viktigast för att kunna fullfölja sin utbildning framgår från bilden nedan.

REGION BLEKINGE

Friskfaktorer

- Hur ska fler få chansen att fullfölja sin utbildning?
 - ✓ Bra bemötande
 - ✓ Stor flexibilitet
 - ✓ Inarbetade rutiner
 - ✓ Samverkan
- Vad är en drömskola?
 - Vuxna som bryr sig
 - Mycket stöd
 - Mindre klasser/grupper
 - Individanpassat
 - Mer praktik
 - Flexibla scheman

Kraft att vilja. Tillsammans är det möjligt.

När man pratar om bemötande så handlar det om ett förhållningsätt. Att eleven ska vara i fokus. Några ledare under intervjuerna nämner begreppet ”kundsyn”, att eleverna ska känna att alla som arbetar på skolan är där för dem och inte tvärtom. Ett bra bemötande handlar om ett medvetet positivt förhållningssätt, att eleverna upplever att det finns någon som tror på dem, någon de känner förtroende för, att det finns en vilja att möta eleven där den är och aldrig ge upp. Det handlar om ett relationellt tänk och lärande. Ingen elev ska behöva uppleva känslor av anonymitet. Ett bra bemötande innebär också en stor dos av uthållighet. Det krävs ibland åtskilliga försök och ändrade förutsättningar för att få med sig en elev men där handlar det om att inte tappa tron på elevens förmåga och att få hen att förstå sin egen roll. Ett gott bemötande skapar förutsättningar för ökad trivsel, ökad motivation och en högre andel elever som fullföljer gymnasiet.

Alla elever berättar i sina svar om betydelsen av att ha bra lärare som bryr sig. Man vill att lärarna ska vara kunniga och engagerade samt verkligen ha förmågan att kunna lära eleverna något. De ska även kunna se helheten både vad det gäller eleven själv och inte bara hans namn men också vad gäller skolan i sin helhet. Eleverna tycker det är viktigt att lärare sinsemellan har ett gott samarbete för elevernas bästa. Eleverna berättar att det känns tydligt om en lärare eller annan personal verkligen är glad för att hjälpa till och man märker också om de tar sig tid att förklara detaljerat och hitta lösningar för elevens bästa.

Flexibilitet kan innebära allt från individuella scheman till kreativa hjälpmedel. I svaren från elever beskrivs det som positivt om man upplever att personalen engagerar sig och är lyhörda för enskilda behov. Både personal och elever säger att möjligheten till individanpassning är betydelsefull. Det upplevs viktigt för att man ska lyckas med sin utbildning.

Rutiner är viktiga för att arbetet ska systematiseras och ständigt vara aktivt. Det lägger också grunden för att de insatser som görs följs upp och utvärderas. En förutsättning är att det då finns klara och tydliga mål att förhålla sig till. Det handlar inte om att bara nöja sig med trivsel och hög närvaro utan också att eleverna kan nå så bra resultat som möjligt.

Samverkan kan innefatta svar som nära samarbete med arbetslivet men också samverkan mellan olika myndigheter och förvaltningar. Ju högre upp i organisationen man är delaktig och sätter ramar och mål desto bättre resultat. På flera skolor i landet har social- och utbildningsförvaltning ett nära samarbete som visat sig vara väldigt framgångsrikt. I Vänersborgs kommun har samtliga nämnder skrivit in ökad skolnärvaro som ett mål. Samma kommun förstärkte samarbetet mellan elevhälsan och socialtjänsten med en samverkande socialsekreterare. (Vänd frånvaro till närvaro). Samverkan mellan skola och vårdnadshavare är också en faktor som är viktig att lyfta fram. Det framkommer tydligt under intervjuerna. De skolor som arbetar nära vårdnadshavare lyckas oftast bättre med att skapa goda resultat vad gäller minskade skolavhopp.

Ovanstående svar stämmer även väl överens med elevernas visioner om en drömskola. Det innebär ofta mer individuella lösningar och behov som ska tillgodoses. Har man väl inarbetade rutiner så är det lättare att ta fram individanpassade åtgärder som är av stor vikt för att fånga upp varje elevs behov. Svaren handlar även om att bidra till ökad motivation, ökad meningsfullhet och mer tid för eleven. Många tycker att det är för stora grupper och att de saknar den personliga tiden.

På frågan om vem som är elevens viktigaste stödperson gällande skolan så svarar de flesta mentorn eftersom det är den som man har allra mest och naturlig kontakt med. Därefter anges någon personalrepresentant från elevhälsoteamet. En del svarar att man inte har någon som man upplever som stöd i skolan. Det finns även en del som svarar att de inte ser någon som deras viktigaste stöd.

Svaren bekräftar även tidigare studiers erfarenheter om att en viktig faktor för att klara sin utbildning är upplevelsen av ett starkt stöd. En elev beskrev det såhär:

”Utan kuratorn hade jag aldrig gått i skolan igen. Han hade typ koll på mig när jag var hemma den terminen. Men om inte han hade brytt sig så hade jag inte kommit tillbaka. Det var han som liksom fixade med allt så jag kunde börja igen.”

I tidigare projekt (Plugin) har flera skolor anställt coacher som kan vara en person just som har tid att bry sig, genomföra täta uppföljningar, följa med eleven på olika möten och hjälpa till att skapa en helhetsbild. Det har visat sig ge väldigt goda resultat genom tidiga insatser och ett helhetsgrepp för dessa frågor. Coachen identifierar om rätt insatser genomförs, vad eleverna behöver för individuella insatser samt vilken kompetens skolorna behöver

Coacherna är specialplockade för tjänsten och kan inte vara vem som helst. I vissa kommuner är det lärare som brinner för elever i fråga, på något annat ställe har det varit en fritidspedagog. Huvudsaken är att coachen är handplockad för ändamålet; att skapa goda förutsättningar för att få fler elever att fullfölja sin utbildning.

Sammanfattning friskfaktorer

Att fullfölja sin gymnasieutbildning eller motsvarande är en viktig skyddsfaktor mot psykisk ohälsa.

De viktigaste friskfaktorerna anses vara: ett bra bemötande, stor flexibilitet, inarbetade rutiner och samverkan.

Elevers visioner om en drömskola är fler individuella lösningar och större meningsfullhet och motivation.

Många elever saknar individuellt stöd och tycker att grupperna i skolan kan vara för stora.

Den viktigaste stödpersonen uppges mentorn vara eller någon från elevhälsan.

I Plugin-projektet har man anställt coacher som kan ge stöd och bättre förutsättningar för eleverna med goda resultat.

Framgångsfaktorer

I detta avsnitt redovisas friskfaktorer och vad som gett framgång i tidigare projekt. Gällande den regionala förstudien har de intervjuade fått svara på vad de tror kan ge positiv effekt. Första bilden visar på generella framgångsfaktorer från tidigare projekt och studier. Den omedelbara slutsatsen är att det krävs en stor verktygslåda för att kunna tillgodose alla individuella behov. Återigen betonas vikten av ett flexibelt förhållningssätt, ett bra bemötande och ett stort engagemang. Det är förutsättningar för att kunna lyckas individanpassa och arbeta långsiktigt. Det behövs också en multikompetent arbetsgrupp med handplockad personal där det bygger på frivillighet och engagemang. För att ha en tydlig målbild krävs tydliga syften med insatserna och ett helhetsperspektiv.

Eleven bör vara i fokus hela tiden då arbetet bygger på elevens delaktighet. Skolor med hög andel elever som fullföljer gymnasiet har arbetat aktivt med att skapa ett stort elevinflytande. För att vända frånvaro till närvaro är det nödvändigt att ta del av elevernas egna tankar (studie "Vänd frånvaro till närvaro").

Vikten av att lyssna och verkligen försöka förstå beskrivs av en elev intervjuad i den regionala förstudien såhär:

"Jag vill att skolan ska lyssna mer. De kan ju verkligen försöka att hjälpa, ända in i det sista. Och om det inte går, ja då går det inte men vad finns det för alternativ då?"

Det finns flera skolor som arbetat med att utveckla elevernas delaktighet och hitta sätt att mötas på. En av de skolorna är Norrevångsskolan i Mörrum skola som nått framgång med att låta elever bli mer delaktiga. Norrevångsskolan är en högstadieskola där talar man om

begreppet ”Totalskola”. Det är ett förhållningssätt som baseras på forskning kring relationer och hur vi lär. (Se bilaga)

Andra bilden, från den regionala förstudien, visar svar på frågan vad man tror skapar framgångsrika resultat. De är kopplade till ovanstående bild och stämmer väl överens med vad som skapat lyckade resultat i tidigare projekt.

Slutsatsen är densamma som i tidigare avsnitt; det finns många förslag på åtgärder samt insatser och det behöver finnas många olika verktyg för att tillgodose alla behov. För en elev räcker det kanske med att få ett telefonsamtal när man inte varit i skolan, inte för att sätta fart på skuld känslor genom att döma, utan för att helt enkelt kolla läget. Det är viktigt att eleven känner sig saknad och uppmuntrad att komma till skolan. För en annan elev krävs fler insatser och under en betydligt längre tid. En grund behöver läggas och en helhetssyn skapas, sedan kan man plocka in fler delar och testa sig fram. Det handlar återigen om att systematisera och arbeta aktivt.

Sammanfattning framgångsfaktorer

Det krävs en stor verktyglåda för att tillgodose alla olika behov.

Det krävs ett stort engagemang hos personalen.

Arbetet behöver byggas på frivillighet och att någon har huvudansvaret.

Eleven bör vara i fokus och delaktig i största möjligaste mån.

Goda exempel från Blekinges skolor.

Under intervjuerna har det framkommit många goda exempel som är igång ute på skolorna. Dessa exempel bidrar till att fler elever har förutsättningar att uppnå målet att gå ut gymnasieskolan med ett examensbevis. Bilden nedanför visar några av de exempel som framkommit.

REGION BLEKINGE

Goda exempel:

- Nordenbergs**
 - Värdegrundsarbete – motiverande samtal
 - Liten kommun
 - EA-tid
 - Team-dagar
 - Studieteknik
- Knut Hahn**
 - Navet
 - Socionom på IM
 - Kundsyn
 - KIA/KAA 100%
- Törnströmska**
 - Stöd tid
 - Slussen
 - Engagerad personal
- Ehrens värdska**
 - Mattestuga
 - Arbetsmiljötänk
 - SYV-satsning i kommunen
- Vägga**
 - Pedagogiskt team
 - Coach på IM
 - Stort EHT
 - Mattestuga
- Naturbruk**
 - Samverkan vårdnadshavare
 - Liten skola
 - Flexibla lösningar
 - Relationellt tänk
- Af Chapman**
 - Hemklassrum
 - Synlig rektor
 - Hög nivå på internationella programmet
- Furulund**
 - Support corner
 - Resurstid
 - Engagerad personal och ledning
 - Handledning

Kraft att vilja. Tillsammans är det möjligt.

Många av skolorna arbetar aktivt med studiestöd och resurstid för alla. På vissa skolor finns en studieverkstad som är öppen på heltid och på andra skolor finns den hjälpen att få under vissa timmar. Elever berättar att de upplever att studieverkstad på heltid är en väldigt bra insats där man kan få hjälp med allt från studieteknik till särskilda frågor i specifika ämnen.

Skolor som arbetar aktivt med värdegrundsfrågor har ofta en lägre andel avhopp. En tydlig värdegrund är dock inte given utan kräver hela tiden en dialog inom personalgrupperna samt mellan personal och elever. Detta framgår även som en framgångsfaktor i rapporten ”Motverka studieavbrott”.

I den regionala förstudien kan man även se betydelsen av tillgänglighet både vad gäller skolläring och övrig personal. Det upplevs positivt att ledningsgrupp och elevhälsoteam är synliga och lär känna sina elever. Det blir då lättare att fatta beslut om insatser och åtgärder. Elevhälsoteamen har en stor kompetens inom området och bidrar ofta starkt till lyckade resultat för att förhindra avhopp.

För att skapa engagerad personal krävs det att lärarna har ett tätt samarbete, vilket också efterfrågas av elever så att de kan dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter för att ge eleverna en så individanpassad utbildning som möjligt. Det är även av stor betydelse för personalen som efterfrågar tid och arenor att mötas på. På vissa skolor får lärare handledning vilket uppfattats som väldigt positivt.

TVå roller som lyfts fram av skolorna i den regionala förstudien, men där potentialen inte helt har uppnåtts är KAA-tjänster (kommunala aktivitetsansvaret) samt SYV (studie- och yrkesvägledare). Genom intervjuerna har det framkommit att det skiljer sig åt från kommun till kommun hur KAA-tjänsten är organiserad och vad den innebär. Detta vill skolorna gärna lyfta fram och diskutera mer om. Vilka fördelar har en sådan tjänst på skolan? Hur mycket tid ska man lägga på arbetet? Vad är det som krävs av en KAA-tjänst? Hur gör vi det här bäst?

Gällande frågan hur SYV arbetar diskuteras deras roll i sammanhanget. Vad kan de göra för att bidra till ett bättre resultat både i förebyggande arbete och i deras roll som vägledare? Många elever är idag osäkra på sin val och rörligheten mellan programmen innebär att det krävs stor flexibilitet i organisationen. En annan betydelsefull faktor är att introduktionen vid utbildningsstart är välplanerad för att minimera känslor av osäkerhet och att inte finna sig tillrätta.

Sammanfattning goda exempel

Det upplevs som en framgångsfaktor att ha studiestöd på heltid och resurstid för alla.

KAA-tjänsten är organiserad olika beroende på kommun och det upplevs att det behövs mer tid att diskutera rollen och hur man kan göra på bästa sätt.

Lyckade SYV-satsningar är gjorda i vissa kommuner för att underlätta för elever och personal.

Värdegrundsfrågor som präglar alla på hela skolan har visat sig ge lägre andel avhopp.

Elever upplever det som betydelsefullt att personal är tillgänglig och synliga.

Personal som får handledning i olika utsträckning anser att det är positivt.

Omvärld. Vad kan vi lära av andras erfarenheter?

Plugin är Sveriges största ESF-projekt i samarbete med SKL med fem deltagande regioner och 50 kommuner. Inom Plugin har man genomfört flera stora projekt med "dropouts" där deras erfarenheter har tagits tillvara. I detta avsnitt följer olika erfarenheter från personer som arbetat inom Plugin eller liknande projekt. Nedan redovisas diagram med lärdomar som har tillämpats var för sig eller i kombination.

Coach/Case Manager

Generellt kan man säga att det som visat mest lyckade resultat har varit att anställa en coach eller case manager som kan skapa en helhetssyn och ta ett helhetsgrepp kring frågorna. Den personen har då stor inblick i arbetet och kan utifrån behov och prioriteringar ge förslag på utvecklingsåtgärder och vara med och genomföra dem. Arbetet systematiseras och blir aktivt och långsiktigt. Först och främst behöver man identifiera behoven och sedan kan arbetet sättas igång. Alla har inte arbetat på exakt samma sätt. En del har arbetat extra med studieteknik och motiverande samtal, några har utvecklat de tekniska förutsättningarna och erbjuder streaming av lektioner och flexibla möten över exempelvis Skype. Boken "Nyckelmetoden" berättar mer om sådana lösningar. På Plugininnovations hemsida (www.plugininnovation.se) kan man läsa och ta del av många olika projekt.

Coach

kontakt och
relationsskapande

holistiskt stöd

samverka,
samarbeta, lotsa

Närvarorutin

För en skola kan en första åtgärd vara att titta igenom sin närvarorutin och se hur den fungerar. Vad fungerar bra? Vad kan bli bättre? Det är av stor betydelse att alla som arbetar på skolan vet vem som gör vad och att alla gör lika. Ett första steg att komma närmare målet med examensbevis är att eleven kommer till skolan.

Se bilaga angående Sollentunas åtgärdstrappa

Erfarenheter från Lennart Axelsson, Plugin

Lennart Axelsson, projektledare Plugin i Kronoberg

Lennart berättar i en telefonintervju att alla vet utmaningen, man vet vad som ska göras men någon måste ta ansvar för genomförandet. Det rör sig ofta om en resursfråga för kommunerna.

Den första frågan att ställa sig är vart ansvaret ska placeras? Det är viktigt att det ligger på så hög ansvarsnivå som möjligt så att man får ett helhetsgrepp om frågan.

Nästa fråga är; vad gör vi nu? Enligt Lennart har det visat sig framgångsrikt att anställa ungdomscoacher. Deras uppgift blir att vara elevens talesperson och genom relationsbygge så hittar man olika åtgärder beroende på individ.

Lennart berättar att man också har sett att det är viktigt att det finns en god kommunikation mellan grundskola och gymnasiet samt att man arbetar tillsammans i kommunerna och över kommungränserna.

KIA har även en viktig roll och det finns strategier på hur det arbetet kan utvecklas.. Se

<http://pluginsmalandblekinge.se/kia/>.

Lennart trycker även på dialogen mellan vårdnadshavare och skolan. Han säger också att man måste ha ett klart och rimligt mål med insatserna, vad ska göras inom en 5 års period och var ska det leda?

Överlämningar och introduktioner

Att arbeta med att förbättra samverkan mellan grundskola och gymnasiet har bland annat Tranås kommun tagit fasta på och genomfört ett projekt med inriktning på att skapa bra överlämningar och introduktioner för nya elever. Gymnasieskolan fångar upp niondeklassare under tidig vår så att de har gjort en plan innan höstens gymnasiestart.

Förstärkt mentorskap

Vissa skolor har skapat särskilda mentorstjänster eller satsat resurser på att utbilda alla mentorer i vad rollen innebär.

Växande synsätt

I en del kommuner har man startat arbetet med att utbilda personal i ett växande synsätt för att kunna hjälpa elever i deras utbildning på bästa sätt. Se nedan:

Lärdomar från utbildningsdag i: A matter of mindset
- Barry Hymer - Kalmar 28 oktober 2014

Från avhopp till hoppfull. Växande synsätt utgår från att människans förmågor, kunskaper, lärande och intelligens är "träningsprodukter", vilka utvecklas genom uthållighet och utmaningar.

Alla elever och lärare kan utveckla sitt tänk och träna sin hjärna och bygga grunden för livslångt lärande. Då måste man investera i relationen mellan elever och lärare.

Alla elever bör undervisas som talanger. De ska känna att det är genom misslyckanden och att göra fel som man lär sig.

Erfarenheter från Emma Ebintra, Ungdomscoach/KIA

Mönsterås, Högsby - möte 6 november 2014:

Emma har arbetat som coach i 2 år. Rollen som coach började ge bäst resultat när hon startade att arbeta enligt ett växande synsätt. På så vis började individerna att förstå sin egen roll i sammanhanget.

Emma kan jobba med allt ifrån att vara med elever i klassrummet till att hålla föreläsningar för personal och föräldrar. Emma tipsade om att möta elever på neutral mark och inte i skolmiljö så hon träffar alltid avhoppade elever på fik eller någon annanstans.

Emma pratade om att relationsbygget måste få ta tid men att det är avgörande för hur man lyckas tillsammans.

Emma arbetar mest med motiverande samtal men menar att arbetet har blivit mer framgångsrikt genom att addera Carol Dwecks teorier som främjar ett "Growth mindset".

Läs mer om Mönsterås/Högsby under lästips!

Hemmasittarprojektet

I Sölvesborg sitter ett team som arbetar med BUL, KIA och hemmasittarprojektet. Målet är att få elever tillbaka till skolan. Målgruppen är elever i alla åldrar men främst arbetar man med högstadiungdomar och på gymnasienivå. Det finns en stor förståelse för problemet med ungdomar som hamnar i detta utanförskap i Sölvesborg och på så vis gör det arbetet lättare att genomföra då man är införstådd att nuvarande kostnader ger långsiktiga sparande. Metoden har varit att knyta en vuxen till barnet/ungdomen, en coach som bygger relationer och fungerar som elevens röst och motor. Det viktigaste är att eleven bli sedd och lyssnad på. Projektet utvärderar hela tiden arbetet och man vill på sikt att det även ska leda till förändringar i skolan. Ett förslag man uppger är att utveckla skolan med exempelvis elevstödjare som Karlshamns kommun har eller en coach som finns ute på skolorna för att fånga upp och arbeta förebyggande. Att inte arbeta med dessa frågor är slöseri med mänskliga resurser, säger projektledaren. Det behövs även jobba mer med samverkan och nätverk, både vad gäller projekt, insatser och broar mellan skola och socialtjänst.

Sammanfattning omvärld

Plugin med fokus på skolavhopp är Sveriges största ESF-projekt i samarbete med SKL med fem deltagande regioner och 50 kommuner.

Det finns många goda exempel och genomförda projekt att ta del av genom pluginnovations kunskapsbank.

Personer verksamma inom tidigare projekt belyser vikten av förankring och god kommunikation i alla led, att anställa en coach med uppgift att ansvara för helhetsgrepp och aktivt arbeta med dessa frågor och elever, att identifiera behoven och skapa en grund att sedan utgå ifrån.

Hur går vi vidare?

Det fortsatta arbetet.

Att komma framåt med frågorna kring skolavhopp har hög prioritet och ger vinster för alla, både på individnivå, på skolnivå som samhällsnivå. Alla skolor vill att eleverna ska lyckas och man är mån om att eleverna ska trivas och få de bästa förutsättningarna för lärande och utveckling. Det är skolans uppdrag och elevernas rättighet. Kommunerna vill så småningom ha självförsörjande invånare som mår bra och kan utveckla både sig själva och sitt län. Anna Liljeström, Ph.D. anger att det finns mycket starka korrelationer mellan att klara av skolan och god hälsa. Enligt Liljeström så kommer trenden att bli starkare eftersom kraven på formell utbildning hela tiden ökar på arbetsmarknaden. Utan utbildning finns idag risken att man känner sig bortsorterad.

Efter sammanställning av de 155 intervjuerna, togs nästa steg i den regionala förstudien. En workshop anordnades med temat "Världens bästa skola". Utmaningen som skolan står inför handlar om att skapa en skola för alla, att få eleverna att vilja gå till skolan, inte bara för att de måste, utan för att de vill. Motivation och drivkraft måste komma inifrån. Workshopen planerades noga och för styrgrupp och processledare var det viktigt att elever skulle finnas med bland deltagarna under hela dagen. Utan elevernas delaktighet ansågs det svårt att genomföra kvalitativt utvecklingsarbete. Workshopen anordnades i Karlshamn och alla åtta gymnasieskolor i Blekinge var inbjudna. Målet var att cirka tio personer från varje skola skulle delta och att denna grupp skulle bestå av både elever och personal. Nedan redovisas deltagandet, personal plus elever. Kategorin övriga gäller exempelvis personer från navigatorcenter och KAA.

Deltagande kommuner	Personalrepresentanter	Elever
Ronneby	9	
Karlshamn	9	4
Olofström	7	1
Sölvesborg	7	2
Karlskrona	2	
Övriga	9	
	43 st	7 st
Sammanlagt 50 deltagare		

Workshopen inleddes med redovisning av resultaten från intervjuerna. Därefter arbetade man enligt den så kallade vattenfallsmetoden där alla deltagare ges möjligheten att komma till tals och alla får ta del av varandras tankar och erfarenheter. Detta var en uppskattad del av upplägget, särskilt när gruppen bestående av elever delgav sina tankar och idéer. Det visade på vikten av att arbeta i rätt kontext och lyssna till dem det handlar om.

Efter lunch fick varje skola arbeta utifrån ett fiktivt scenario, där man just vunnit pris för världens bästa skola. Grupperna tog fram en jurymotivering samt aktiviteter och åtgärder som lett fram till priset. Syftet var att starta en process hos deltagarna att tänka igenom vilka beståndsdelar som skapar en skola i världsklass. Nästa övning handlade om att

fördjupa ovanstående process ytterligare och påbörja arbetet med att skapa en åtgärdsplan för varje skola. Man diskuterade olika insatsområden, vem som skulle ansvara för arbetet och när det skulle ske. Varje deltagande skola lämnade workshopen med en åtgärdsplan med olika innehåll (se bilaga).

Från plan till hållbar handling

Efter avslutad förstudie med intervjuer och workshop, tar man sig nu an den verkliga utmaningen. Den är att hålla arbetet vid liv samt att göra det tillsammans i Blekinge. Genom ett regionalt deltagande skapas mervärde genom att resurser växlas upp i ett gemensamt lärande med möjlighet att utvecklas och utbyta erfarenheter över kommungränserna.

Efter samtal med förvaltningschefer och deltagare från styrgruppen så är ett av förslagen att styrgruppen fortsätter att arbeta tillsammans med en sammankallande person från Region Blekinge. Styrgruppen behöver fortsätta att arbeta med att följa upp hur det går i varje kommun med åtgärdsplanerna och föra diskussioner om hur man ska fortsätta arbeta med steg två i projektet. Det finns förslag som innebär att alla skolor i ett senare skede testar olika metoder för att sedan jämföra och utvärdera resultat. Det finns även förslag om att man gör likvärdiga gemensamma satsningar. Syftet med förstudien har varit att bidra till ett avstamp mot större utvecklingsmöjligheter i Blekinge över en längre tid. Det finns aktiviteter att påbörja redan nu men det finns också aktiviteter som kräver mer resurser. Om styrgruppen fortsätter sitt arbete som ovan beskrivits under 2015 så är ett mål att ett nytt fördjupande projekt ska kunna startas under 2016.

Åtgärdsplaner på
varje skola

Styrgruppsarbete och
start av arbete

Steg 2
Projektfinansiering
Åtgärder: Ex coach

Projektledarens sammanfattning

I arbetet med förstudien, genom de 155 intervjuerna, workshopen med personal och elever samt genomgång av tidigare studier och rapporter, står det klart att arbete med att förebygga skolavhopp är en mycket viktig del för att skapa en skola för alla.

Elever som har hoppat av eller befinner sig i riskzonen för att hoppa av har mycket att lära ut om sina erfarenheter. Skolfrånvaro är ofta en indikation på att en elev inte mår bra. Det är då i den änden vi måste börja. Att se eleven i ett helhetsperspektiv är av stor betydelse om vi ska lyckas få fler elever att fullfölja sin utbildning. Idag pratar man mycket om ett holistiskt tänk, att man strävar efter att förstå delarna i relation till helheten. Detta efterfrågas både av elever och personal på skolorna. Det är en utmaning att lyckas få eleverna att välja närvaro istället för frånvaro. Men lyckas vi att utveckla arbetet med goda och positiva relationer så förbättras förutsättningarna avsevärt.

De relationer vi har är starkt kopplade till hur vi mår. Träffar vi positiva människor som tror på oss samt visar med engagemang och glädje att de vill hjälpa och stötta så har vi mycket större möjligheter att lyckas med det vi vill. Motsatt förhållande ger motsatt effekt. Ingen elev borde behöva känna sig ofrivilligt anonym. Det finns därför en poäng att arbeta med självutvärdering, att det hela tiden finns en nyfikenhet på vad som kan bli bättre. Vad kan jag göra, är frågan som alla bör ställa sig. Vad bidrar jag med idag för att elever ska bli sedda och trivas? En oerhört viktig del i sammanhanget är ett tydligt ledarskap i frågorna. Målmedveten styrning efterfrågas tillsammans med att olika funktioner arbetar ihop. Det behövs god kommunikation mellan de olika rollerna och att man gemensamt bygger upp ett system att arbeta utifrån. Vikten av uppföljning kan inte betonas nog. Det är grundförutsättningen gällande arbetsmetoderna och i arbetet med eleverna. Att vårdnadshavare är involverade är en självklarhet och att vi verkligen lyssnar på vad eleverna själva har för tankar och idéer.

Det är en tuff utmaning att få skolan att upplevas relevant för alla. Men i strävan efter att få så många fullföljare som möjligt så måste visionen vara att skapa världens bästa skola, med möjligheter till utbildning och framtidsdrömmar.

Blekinge, mars 2015

Emma Berg, projektledare

Lästips och bilagor

Rapporter:

En rapport från SKL om hur man kan vända frånvaron: *Vänd frånvaro till närvaro* - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-947-8.pdf>

En rapport från Temagruppen Unga i Arbetslivet om skolavhopp: *10 orsaker till avhopp* - <http://www.temaunga.se/sites/default/files/tioorsaker.pdf>

En rapport från SKL om att förebygga skolavhopp: *Motverka studieavbrott* - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-802-0.pdf>

Webbsidor:

Plugin - Sveriges största ESF-projekt i samarbete med SKL, 5 regioner och 50 kommuner. Deras hemsida heter: Pluginnovation - <http://pluginnovation.se/>

Om man vill läsa mer om resultat från andra projekt - <http://pluginnovation.se/resultat>

Olika metoder som testats; här är ett exempel från Mönsterås - <http://pluginnovation.se/metod/h%C3%B6gsby-del-av-m%C3%B6nsterby-individ-och-helhet-coaching-f%C3%B6r-att-f%C3%B6rebygga-avbrott>

Fler metoder - <http://pluginnovation.se/metoder>

Dropouts - <http://www.grdropouts.se/>

Temagruppen Unga i arbetslivet - <http://www.temaunga.se/>

TV

En programserie från utbildningsradion: *Världens bästa skitskola* - <http://www.ur.se/Produkter/165327-Varldens-basta-skitskola-Dropouts>

Ytterligare en serie om avhoppare från utbildningsradion: *Dropouts* - <http://www.ur.se/Produkter/182653-Dropouts-Bristande-pedagogiskt-stod>

Böcker

Detta är en bok om metoder för hemmasittande elever som bland annat skriver om dagens tekniska möjligheter att undervisa på: *Tillbaka till skolan - Metodhandbok i arbetet med hemmasittande barn och unga*, Marie Gladh; Krysmyntha Sjödin, GOTHIA FORTBILDNING, 2013

En bok om utanförskapets pris skriven av bland andra, nationalekonom Ingvar Nilsson: *Utanförskapets pris, En bok om förebyggande sociala investeringar*, Ingvar Nilsson, Anders Wadeskog, Lena Hök, Nima Sanandaji, Studentlitteratur 2014

Bilagor

1. Sammanfattning från Workshop.
2. Åtgärdsplaner från fem kommuner.
3. Frånvarotrappan från Sollentuna kommun.
4. Norrevångsskolans: Totalskola.
5. Frågeformulär elever som var en grund för samtalet under intervjuerna.
6. Frågeformulär personalrepresentanter som var en grund för samtalet under intervjuerna.

Nulägesanalyser för varje skola och övrigt material som exempelvis powerpointpresentationer och dagordningar från möten finns att tillgå hos Region Blekinge.

Workshop 12 februari 2015, Best Western Karlshamn

Vi startade dagen med att fundera på varför det var viktigt för oss att förebygga skolavhopp. Svaren såg ut ungefär såhär:

- För att lättare få arbete sen.
- För att undvika att må psykiskt dåligt.
- För att kunna sätta in tidigare insatser.
- För att minska klyftor.
- För att alla har rätt till utbildning.

Sedan presenterade Emma sina resultat från hennes intervjuer och studier. Därefter gjorde vi en övning som kallas "Vattenfallsmodellen" där alla fick lyssna på varandra och där alla hade chansen att komma till tals. Det som kom fram var bland annat att:

- När försvinner glädjen och lusten av att gå till skolan? Vad händer då?
- Påverkas vi av prestationskrav?
- Statiskt och inte flexibelt (vi pressar på våra unga våra gamla lösningar)
- Men vi kan vara flexibla. Omgivningen måste anpassa sig till eleven.
- Mycket handlar om relationer. Det är fruktansvärt att känna att ingen bryr sig.
- Elever, föräldrar, skolan, mentor måste samverka.
- Vi måste våga hålla i, ställa krav, kommunicera förväntningar, erbjuda verktyg, se varandra, koordinera skolarbetet tillsammans.
- Vi måste fånga eleverna tidigt.
- Hur blir man motiverad?
- Den röda tråden - överlämningar = kunskap? Har vi samma bild?
- Skolan är bra (men jävla mjuk generation)
- Det är upp till varje individ, det händer mycket när man är 19 år, man ger upp när man har kommit efter, man lär sig fakta men inte för livet, fler individuella val önskas, mycket fokus på betyg och inte på lärandet/kunskapen.
- Är stödet för alla? Hur kan eleverna få ihop helheten? Även andra bitar av livet som ska passa in.
- Vad finns det för alternativ?
- Måste alla göra allt?
- Vilken kunskap är viktig för mig?
- Praktik funkar oftast bra, varför?
- Eleverna är våra kunder - fokusera på dem.
- Synliggör elevernas betydelse för varandra.
- Ge trygghet till eleverna att dem kommer att klara kurserna.
- Målbilden kan kännas avlägsen och otydlig, hur kan vi hjälpa till med delmål?
- När det inte fungerar så är det ett gemensamt misslyckande - inte elevens fel.

Efter lunch så vann varje skola första pris för världens bästa skola. Detta firades med tårta.

Sedan fick varje skola bestämma vilka insatsområden som dem vill jobba vidare med framöver. Därefter var det dags att koppla aktiviteter till varje insatsområde.

Nedan följer varje skolas vision om hur dem ska lyckas med att bli världens bästa skola, hur dem ska nå fram dit och vem som tar ansvaret för att det fortsatta arbetet ska sättas igång:

Knut Hahn/Naturbruk

Jurymotivering: Vi ser dig, vi hör dig, vi vägleder dig.

Elevcitat: "Jag är delaktig och känner tillhörighet", "Jag vet mitt mål och ser det.", "All personal ser mig".

Personalcitat: "Vi är lojala mot fattade beslut", "Vi är ett team", "Vi föregår med gott exempel" (tex tider, hälsar hej, tack, hejdå), "Vi är välutbildad personal", "Vi jobbar alltid för goda relationer.

Aktiviteter:

- Rutiner vid elevhälsa
- Överlämning
- Inga inställda lektioner
- Gemensamma aktiviteter
- Alla elever får det stöd dem behöver
- Olika = rättvisa
- Tydlighet/struktur/delaktighet
- Följer fattade beslut
- Uppföljningar
- Verkställer beslut
- Rapporterar alltid frånvaro
- Frånvarorutiner

OMRÅDE	VAD	HUR	VEM/VILKA
Rutiner vid frånvaro	RUTINER !! SOM ALLA SKA FÖLJA	STÄMMA AV VARJE VECKA MED ELEVERNA! RAPPORTERA TILL CON! SIS TILL VÅRANS HÄLSOEN!	ALLA !! UNDERVISARE LÄRARE NO!
ELEVHÄLSA	Rutiner vid elevhälsa	FÖRE 11! SKOLA 24 HETE DAG! TAGG !!	ALL PERSONAL
Överlämning	Från Grund till gymnasiet Från gym → gym Från Vård → gym Från elev → gym	utbildning fortbildning konstans utbildning gemensamt blant elevhälsa → elevhälsa MÖTE!	ALLA som har relation till eleverna

Insatsområden

Område	Vad	Hur	Vem
Rutiner vid frånvaro	Detta är rutiner som alla ska följa	Varje vecka ska det ske avstämning med eleverna och det ska ske rapportering till CSN och SMS till vårdnadshavaren. Skola 24 ska användas varje dag och följas upp. Tagg!	Alla undervisande lärare ska börja med detta nu.
Elevhälsa	Rutiner vid elevhälsa	Utbildning Fortbildning i kommunens handlingsplan	All personal
Överlämning	Från grund till gymnasiet. Från gymnasiet till gymnasiet. Från vård till gymnasiet. Från elev till gymnasiet.	Gemensam blankett Elevhälsa - elevhälsa Möte	Alla som har relation till eleverna.

Ansvarig för att ta detta arbete vidare: **Emilia** (rektor) med hjälp av övriga.

Furulundsskolan

Jurymotivering: Furulundsskolan är en skola som präglas av att all personal och alla elever har goda relationer och ett klimat som kännetecknas av en vilja att alla ska nå så långt som möjligt.

Elevcitat: "Jag känner mig betydelsefull".

Personalcit: "Hej och välkommen som den du är".

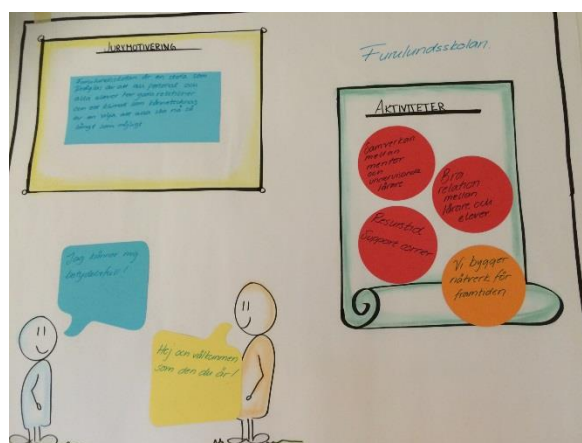
Aktiviteter:

- Samverkan mellan mentor och undervisande lärare.
- Resurstid och support corner.
- Bra relation mellan lärare och elever.
- Vi bygger nätverk för framtiden.

Insatsområden

Område	Vad	Hur	Vem
Samverkan mellan personal	För att ge elever tydlighet och struktur i studierna.	Skapa en organisation som tillåter kontaktytor. Färre kurser igång samtidigt - blockläsning. Tydliga syften via diskussion/möten konkret	Lottie och Anders
Motivation	Vad är målet? När slutar eleverna att känna sig motiverade?	Tydligt syfte och sammanhang. "Det här har du nytta av.." Skapa motivation.	Alla. Personal och elever

Ansvarig för att ta detta arbete vidare: **Anders och Lottie** (rektorer) med hjälp av flera.

Väggaskolan

Jurymotivering: För en skola där varje elev märks, syns och får beröm. I en miljö där varje elev är samlad och behövd, både av personal och kamrater. Där möjligheten att uppnå sina drömmar delas av personal och elever. Genom ett strukturerat och genomtänkt arbete av undervisning och arbetsmiljö. Helt enkelt en skola där undervisning och utbildning är allas ansvar och allas framgång.

Elevcitat: "Tänk vad skönt att känna sig färdig med alla arbeten innan jag går hem".

Personalcitat: "Det är kul att se eleven glad av beröm. När dem är glada är jag glad".

Aktiviteter:

- Samlad skoldag
- Läxfri skola
- Mentorstid varje vecka
- Feedback på elevers frånvaro - alla är viktiga
- Varje elev får det stöd hen behöver. Undervisningen anpassas till elevens behov. Många olika arbetssätt.
- Alla arbetar med värdegrund och för att få en god sammanhållning.
- Hjälp och stöd att komma tillbaka när man har halkat efter.

Insatsområden

Område	Vad	Hur	Vem
Tillgänglighet	Mer mentorstid. Lättillgänglig information. Lika behandling	Schemaläggs i klassen och mentors schema. Introduktion för nya elever i att använda ikt system under en period.	Alla
Motivationsklimat	Ge elever beröm Större samarbete mellan elever och lärare men även lärare till lärare. Läxfri skola Tillgänglig studielokal.	Jobba konkret med värdegrundsformen. Ge konkret och sanna beröm. Tid att samtala om elever. Samlad skoldag och inga håltimmar. Låsa upp klassrum.	Alla

Ansvarig för att ta detta arbete vidare: **Eva** (rektor) med hjälp av flera.

Nordenbergsskolan

Jurymotivering: Nordenbergsskolan är

Kreativ

Utvecklade

Lönande

Nordenbergsskolan är en relationsskapande skola där alla är delaktiga, sedda och ser sin egen roll i sammanhanget. På Nordenbergsskolan lär man för livet!

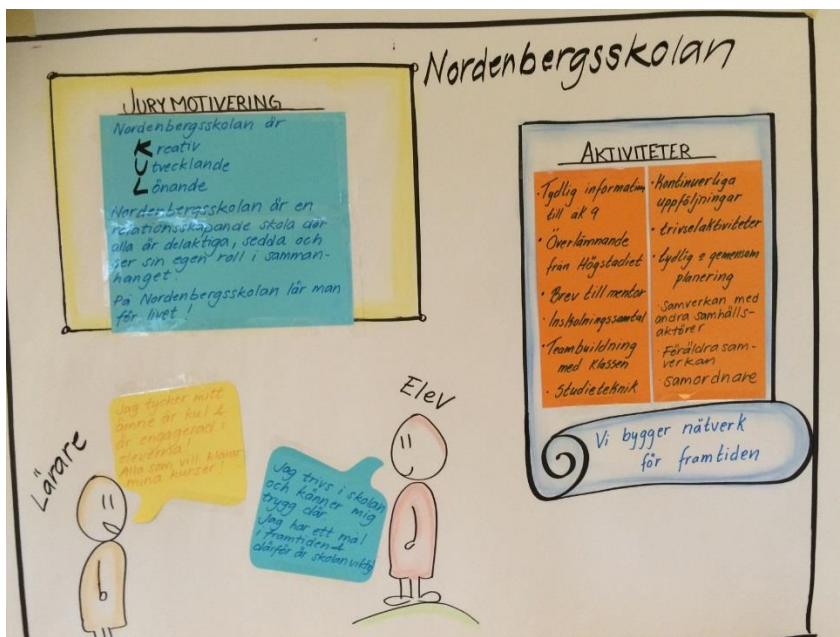
Elevcitat: "Jag trivs i skolan och känner mig trygg där".

Personalcitat: "Jag tycker mitt ämne är kul och är engagerad i eleverna! Alla som vill klarar mina kurser!"

Aktiviteter:

- Tydlig information till årskurs 9.
- Överlämnande från högstadiet.
- Brev till mentor.
- Inskolningssamtal.
- Teambuilding med klassen.
- Studieteknik.
- Kontinuerliga uppföljningar
- Trivselaktiviteter.
- Tydlig och gemensam planering.
- Samverkan med andra samhällsaktörer.
- Föräldrasamverkan.
- Samordnare.

Vi bygger nätverk för framtiden.

Insatsområden

Område	Vad	Hur	Vem
Relationer	1. Programval	1.1 Saklig information på rätt plats vid rätt tidpunkt. 1.2 Vägledningssamtal 1.3 Öppet hus. Besök på skolor före 15/2 1.4 Besök nya klassen, när? 1.5 Mottagande innan sommarlov med besök av blivande elever och föräldrar. 1.6 Elev skriver brev till KLF i augusti. 1.7 Inskolningssamtal i augusti. 1.8 Har dem kommit på rätt program? Samtal med alla elever - SYV.	1. EHT, KLF, SYV
	2. Närvaro	2.1 uppmärksamma närvaro med samtal efter två frånvarotillfällen. Systemet ska signalera automatiskt när samtalet ska ske.	2. KLF Undervisande lärare Elevcoach ("Jag har saknat Dig"!))
	3. Värdegrund	3.1Handledning personal. 3.2 Personal följer beslut. 3.3 Klasslag som gör saker på riktigt och ändrar schemat så att inte lektioner blir inställda. 3.4 Teambuilding Studieteknik Trivselaktiviteter	3.1 och 3.2 Konsult 3.3 Rektor 3.4 EHT, KLF

Ansvarig för att ta detta arbete vidare: **Daniel** (rektor) med hjälp av utvecklingsgrupp, EHT, värdegrundsgruppen, elevrådet.

Af Chapman

Jurymotivering: Af Chapman har vunnit detta prestigefyllda pris tack vare deras stora förmåga att skapa delaktighet, engagemang, tydlighet och en skola där vi alla blir sedda!

Personalcit: "Välkommen till Chapman! En skola för alla!"

Elevcit: "Tack! Jag ser fram emot att börja här!"

Aktiviteter:

- Delaktighet
- Samarbete med föräldrar
- Föräldrarengemanget är stort!
- Helhetssyn!
- Tydlighet.
- Vuxenrollen är tydlig.
- Vi har möjlighet att läsa 2-5 år.
- Ansvar.
- Elevstödjare
- Läger fokus på det som är bra och fungerar.

Insatsområden

Område	Vad	Hur	Vem
Trivas på jobbet. Allt kretsar kring eleven.	Diskussioner Samtal Läroplanen Systematisk utveckling Pedagogisk handledning	Delaktighet Vattenfallsmetoden Motivation Relation Mentorn har full koll!	Alla inblandade!!!
	Personal från Regionen håller workshopdag med uppstart augusti 2015.		
	Emma kan "dra" resultatet av projektet för kollegiet.		

Ansvarig för att ta detta arbete vidare: Två representanter från Af Chapman gymnasiet tog på sig ansvaret att lägga fram förslag som leder till vidare arbete inom detta område.

Åtgärdstrappan

Här är ett exempel på hur en åtgärdstrappa kan utformas. Den här modellen kommer från Sollentuna kommun och i deras version kallas den frånvarotrappa. Ursprungligen bygger den på en idé från Askim i Göteborg.

SOLLENTUNA KOMMUN
BARN- OCH UTBILDNINGSKONTORET

Rev. 2011.02.21

Frånvarotrappa

Kryssa i rutorna när aktiviteten är utförd
OBS! Samtliga insatser/aktiviteter ska dokumenteras

EHT = Elevhälsovårdsteam på skolan BUN = Barn- och ungdomsnämnden
BUP = Barn- och ungdomspsykiatri BUK = Barn- och utbildningskontoret
EVK = Elevvårdskonferens SFT = Skol- och familjeteamet

TIDSASPEKT	VAD GÖRA?	VEM ANSVARAR?
VECKA 1 Första tillfället av ogiltig frånvaro	☐ Meddelande till vårdnadshavare dag 1 ☐ Sms till elev, eller på annat sätt visa omtanke via kontakt dag 1 ☐ Meddela läxor och övrig information dag 3-5	Mentor/klassföreståndare Mentor/klassföreståndare Mentor/klassföreståndare
VECKA 2 eller snabbare om förälder påtalat att eleven är motvillig att gå till skolan	☐ Utforska orsaker till frånvaron. Enskilda samtal med elev och vårdnadshavare. Föreslå enkla åtgärder ☐ Anmälan till EHT som utser ansvarig ☐ Kalla till möte i v. 3 för upprättande av åtgärdsprogram	Mentor Mentor Mentor
VECKA 3 kraftfulla insatser släpps in redan nu	☐ Möte med elev, vårdnadshavare, mentor och ansvarig från EHT för att uppteåta åtgärdsprogram ☐ Ev. erbjuda tid hos skolhälsovård ☐ Ev. erbjuda pedagogisk kartläggning/stöd ☐ Ev. erbjuda tid hos kurator ☐ Hemuppgifter skickas till eleven	Mentor Skolsköterska Specialpedagog Kurator Mentor
VECKA 4 tid för stödinsatserna att verka	☐ Viktigast nu är att inte släppa kontakten med elev & vårdnadshavare, utan fortsätta visa omtanke om eleven. ☐ Uppåta personlig mapp för eleven och samla all dokumentation om frånvaro och skolans insatser. ☐ Vid behov informera familjen om vad det finns för hjälp att få	Mentor Mentor/specialpedagog EHT
VECKA 5 uppföljning och ev. förstärkning av stödsatserna	☐ Uppföljning av åtgärdsprogram. ☐ Vid fortsatt frånvaro upprättas nytt åtgärdsprogram med nya, förstärkta insatser / alternativt kalla till en EVK.	Mentor Rektor
VECKA 6 Kontinuerlig uppföljning av åtgärder	Om det framkommer att det är problem i familjen/med eleven - val av åtgärd: ☐ 1/ Bedömning om skolpsykolog ska konsulteras ☐ 2/ Bedömning om remiss till BUP ska skrivas för ev. utredning ☐ 3/ Bedöma om Skol- och familjeteamet ska kontaktas. ☐ 4/ Ev. kontaktar familjen socialtjänsten ☐ 5/ Skolan känner oro för eleven och anmäler till socialtjänsten ☐ 6/ Rektor bedömer att det är dags att kalla till EVK i vecka 7. Kallelsen skickas	1/ EHT 2/ Skollikären 3/ EHT och Mentor 4/ Familjen 5/ Rektor 6/ Rektor

TIDSASPEKT	VAD GÖRA?	VEM ANSVARAR?
VECKA 7-8	☐ EVK, beslut fattas av rektor ☐ Forsått tät kontakt med eleven/familjen ☐ Skol- och familjeteamet (SFT) ombeds ta kontakt med familjen ☐ Kalla till nätverksmöte med BUP och SFT	Rektor Mentor / EHT EHT Mentor
VECKA 9-10	☐ Skolans intensiva arbete med att få eleven tillbaka till skolan fortsätter. ☐ Om eleven fortfarande är frånvarande eller har stor frånvaro och skolan har gjort allt den förmår, skickar rektor per post en anmälan enligt mall till BUK. XX	Rektor Rektor
Anmälan - adress till BUK: Barn- och utbildningskontoret Turebergshuset Turebergs Torg 191 86 Sollentuna	På BUK sorteras ärendet dels med hänsyn till huvudman dels ärendets art. Om ärendet kommer till avd. för elevstöd sker särskild handläggning. Genomgång av inskickad dokumentation från skolorna: ☐ Bedömning av om vårdnadshavare gjort sitt yttersta för att få barnet till skolan samt om skolans insatser varit tillräckliga ☐ Om det i underlaget framkommer att skolan ej gjort tillräckliga insatser, återförs ärendet till skolan med uppmaning att skyndsamt vidta erforderliga åtgärder ☐ Om det i underlaget framkommer att skolan gjort tillräckliga insatser, men vårdnadshavaren brustit i sitt ansvar, skickas ett rekommenderat informationsbrev om vitesföreläggande till vårdnadshavaren Informationen betonar vårdnadshavarens ansvar och att om eleven inte kommer till skolan efter mottagandet av brevet kan ett vitesföreläggande komma att utfärdas ☐ Om det framkommer att skolan och vårdnadshavare gjort vad de kunnat för att få eleven till skolan kallas alla berörda parter till nätverksmöte ☐ Ett vitesföreläggande skrivs fram och undertecknas	Utredare Chef Avdelningen för elevstöd Utredare Utredare Kommunala skolor: Skolchef Fristående skolor: Utredare Utredare Avdelningen för elevstöd
VECKA 11-12 I de fall beslut om vitesföreläggande fattas gäller följande:	☐ Vitesföreläggandet går till BUN som fattar beslut om att vid vite förelägga vårdnadshavare att se till att eleven kommer till skolan ☐ BUN ansöker, enligt Lag (1985:206) om viten §6, hos förvaltningsrätt att vitet ska utdömas ☐ Anmälan till socialtjänsten ☐ Brevet skickas till vårdnadshavare ☐ Återkoppling till skolan om hur processen fortlöper Datum:..... Datum:..... Datum:.....	Utredare och förvaltningschef Utredare Utredare Utredare Utredare

Totalskola: Utveckling från givna sanningar till dagens verklighet...

Totalskola är inte en metod eller ett antal åtgärder som införs, utan ett förhållningssätt som baseras på forskning kring relationer och hur vi lär. Det är inte ett projekt eller tidsbegränsad åtgärd utan en ändring av synen på skola och dess uppdrag. Det är ett arbetssätt som utgår ifrån *syftet* kring varför vi finns som verksamhet och vad vi utifrån detta ska syssla med. Syftet sätts i relation till de vi existerar för, barnen, och uppgiften för skolan blir att anpassa sig till barnets olika och unika förutsättningar, inte att försöka anpassa barnen till skolans traditionella förutsättningar.

Det är ett arbetssätt där ansvaret ligger fullt ut på skolan att skapa meningsfullhet, hanterbarhet och begriplighet. Att införa totalskola innebär att ta det fulla kompensatoriska ansvaret som skola och samhällsfunktion.

Totalskola är också ett förändrat tänkande kring ledarskap och organisation, både i relation rektor - medarbetare och relation medarbetare - barn. Det är en grundtanke baserad på komplexitetsteori där vi måste lära oss att förhålla oss till vår humanintensiva verksamhet på ett nytt sätt. Centralt är att acceptera tanken på *förändring är det normala tillståndet i en komplex verksamhet*. Det innebär en förändrad syn på detaljerade mål, dokument och handlingsplaner. Utmaningen är att bygga en lärande personalgrupp som är självorganiserande.

I en självorganiserande verksamhet som har handlingsutrymme föds mycket energi. Här skapas också mycket samsyn då alla har ett gemensamt fokus på syftet. Grundtanket kan ungefär se ut på följande vis; *"syftet med vår skola är att ge alla barn de bästa förutsättningarna att lära för livet och lägga grunden till ett gott liv"*. För att detta ska vara möjligt vet vi att barnen måste känna sig nöjda med sin prestation, känna sig trygga, ha en god självkänsla och känna förtroende gentemot vuxenvärlden. Detta är alltså något vi måste uppnå. Våra metoder ska vara väl förankrade i skolforskning och därför har vi t.ex. ett metodmål som är formulerat; *alla uppgifter och arbetsområden ska vara tydligt verklighetsförankrade och relaterade till ungdomarnas vardag*. Med dessa yttre ramar

klara ger det stort handlingsutrymme inne i boxen och pedagogerna får stor kreativ frihet som gynnar eleverna.

Vi vet från forskning att kreativitet föds då vi har handlingsutrymme, vi vet att detaljmål hämmar, vi vet att prov, tester, kontrollpunkter missgynnar inläring, vi vet att människor behöver kasam för att kunna nå äkta förståelse, vi vet att våra dokument och handlingsplaner sällan håller för alla komplexa variabler, ändå är det den skolutvecklingen vi är på väg mot. Ju tydligare det blir att pedagogiskt ledarskap och skolverksamhet handlar om att skapa arenor för kreativitet och energi, att ifrågasätta och diskutera desto besvärligare blir det att hålla rodret mot det vi vet gynnar syftet - våra elever och deras läroprocess.

En omställning från rådande traditionellt tänkande kring skola till att arbeta utifrån totalskolans ramverk och grundtänk, kräver sin resa. Initialt handlar det framförallt om intern fortbildning av all personal som arbetar kring barnen, kring syfte, system och uppdrag. Något vi arbetat med under flera år.

Det kräver även ett mer "närvarande" ledarskap där samtal, diskussion och bemötande blir mer avgörande än handlingsplaner och rutiner. Helt beroende på vilket typ av ledarskap som utövas idag kan detta behöva förändras radikalt.

Det kräver att våga ge ungdomarna större inflytande över sin egen vardag och stärka både deras formella och informella delaktighet. Och för att detta ska vara möjligt måste ovanstående arbete med såväl personal och ledarskap vara genomfört. En skola som låter lärandet uppstå genom kreativitet, nyfikenhet och elevansvar kräver vuxna som är känsliga för variationen i komplexitetsarbetet – *vad* som krävs *när*.

På Norrevångskolan har detta inneburit att vi gjort anpassningar gällande frukost, läxor, dubbelbemanning av lektioner, specialpedagog, undervisningsgrupper, fördjupningsval och studietid. Detta är våra lokala åtgärder, dessa är inte givna sanningar utan andra åtgärder kan vara lämpliga utifrån de egna specifika förutsättningarna. Det grundläggande är förändrat synsätt gällande verksamhetens ansvar och uppdrag samt pedagogens förhållningssätt och agerande.

Vår skoldag är för övrigt inte speciellt annorlunda i tider och ramar. Det som mer och mer märks är *hur* vi arbetar och *vad* vi ska lära oss i dagens moderna skola. Vi är en skola som ligger långt fram när det gäller arbetet med nya läroplanen Lgr 11 och vi följer flitigt skolforskning och studerar framgångsfaktorer som ska hjälpa våra ungdomar i ett samhälle som allt snabbare förändras. Vi är i dag involverade mot både universitet, högskolor och SKL, och här vet vi att de viktigaste faktorerna bygger på återkoppling, förväntningar, relevans och förståelse för eleverna. Att träna, repetera och bedöma, men allra viktigast att åter träna, repetera och bedömas. Att helt enkelt förstå vad jag förväntas göra och veta på vilka grunder jag blir bedömd!

Det vi också vet är att med dagens informationsflöde blir det allt mer viktigt att bemästra förmågor och färdigheter som analys, jämföra, se samband, ställa hypotes, vara källkritisk osv, än att plocka fram grundfakta och kunna den mekaniskt.

Detta ger oss en annan syn på den traditionella läxan. Vi ger inga klassläxor, vi ger inga mekaniska läxor och detta baseras på flera tunga argument; Det finns inte belägg i några styrdokument att vi ska eller ens får förlägga delar av kursplanen utanför den ordinarie timplanen, Alla vetenskapliga undersökningar och forskningsrapporter visar att läxor ger försumbar effekt. Den typen av skolarbete är alldeles för dåligt individualiserad och som ett mycket tungt argument så har alla väldigt olika förutsättningar att få hjälp med sina läxor på hemmaplan – det ska vi som skola kompensera för, inte förstärka!

Här måste jag betona att detta innebär inte att man aldrig kommer att ha saker som behöver lösas hemma, t.ex. läsa på inför prov, ta reda på fakta om något eller någon, göra en intervju m.m. Däremot betyder det att om man arbetar så gott man kan under lektionerna och gör sitt bästa utifrån sina egna förutsättningar så ska man inte behöva få med sig extra arbete hem.

Som ett extra stöd i våra förändringar har skolan öppen längre för de som vill och behöver lite extra studietid på eftermiddagen. Måndag till torsdag finnas det pedagoger kvar till klockan 15.30-16.00 (beroende på hur lång skoldagen är). Detta innebär att man dels får lite extra hjälp av lärare, men också att man under ordnade former kan stanna kvar tillsammans med kompisarna för att t.ex. fixa klart ett grupparbete eller liknande. Här kommer en viktig faktor som man ibland använder i argumentationen för läxor; att eleverna ska lära sig ta ansvar.

Vi hävdar (med stöd av skolforskning) att detta sätt med studietid är ett betydligt bättre alternativ. Lärare och elev har möjlighet att resonera tillsammans vad som eventuellt behöver förbättras och vi gör det i vår regi med de människorna som vet vad vi behöver jobba med, inte förflytta hem detta till föräldrarna.

Samtidigt som skolan har öppet längre finns också fritidspedagoger kvar på skolan till ca 17.30 och erbjuder aktiviteter. Detta kan vara allt ifrån att kunna stanna kvar och spela lite biljard, kort eller liknande, till ordnade aktiviteter i idrottshallen. Här utvecklar vi aktiviteter i samspråk med eleverna hur vi kan göra eftermiddagarna så bra som möjligt. Flera olika idéer har redan väcks av vårt elevforum, dessa arbetar vi vidare med...

Dessa förändringar gör Norrevångskolan utav flera skäl, dels vill vi erbjuda så bra, trevlig och intressant skola som möjligt. Här ska man som elev känna att man vill vara och att vi

som skola bryr oss om deras vardag och deras arbetsmiljö från måndag till fredag på så många områden vi kan!

Dels vet vi att om dessa grundförutsättningar finns och man som individ förstår och kan relatera till sin vardag på ett tydligt vis, då mår man väl och presterar också bättre. Det är helt enkelt meningen att vi ska uppnå både välmående elever och goda skolresultat. Även här vet vi av egna erfarenheter att vi är på rätt väg. Norrevångskolans arbete under förra läsåret renderade i högt välmående, trygghet och trivsel samt våra avgångselever gick ut med det bästa meritvärdet som skolan någonsin haft.

Patrik Johnsson

PATRIK JOHNSSON

Rektor, Norrevångskolan

Patrik.johnsson@norrevangskolan.se

0454-307888

0733-576388

Vem/Vilka:	
När:	
Skola:	
Ålder/årskurs:	
Program:	

Tema 1:

Avhopp

Syfte: Beskrivning av vad som hände, vad tänkte du, vem pratade du med, vad behöver du? (Hur ser det ut och varför?)

När du skulle välja till gymnasiet, hur tänkte du då?	
Berätta om när Du funderade på att hoppa av. Vad är det för tankar som leder till avhopp? Vad hände? Vem pratade du med? Varför?	
Berätta om vad som gjordes när du började fundera/sa att du ville hoppa av? Vem/vilka vad gjordes?	
Vad har du fått för stöd/hjälp för att klara av din skolgång?	
Vilken är din viktigaste vuxenkontakt för råd och stöttning?	

Känner du till vilka konsekvenserna blir av ett avhopp? Vet du vad som händer när man hoppar av skolan/en kurs?	
Vad fungerar bra i skolan?	
Vilka lektioner inspirerar dig?	
Vad skulle kunna bli bättre? /Vad ser du för lösningar på problemen? (Vad får dig/skulle få dig att trivas?)	

Tema 2:

Det sociala

Syfte: Finns det någon bakomliggande orsak till varför det ser ut som det gör?

Vem är du?	
Bakgrund?	
Beskriv din livssituation?	
Hur ser din hemsituation ut?	
Hur ser din sociala situation ut?	
Vad gör du på fritiden?	
Vad gör du på raster, luncher, håltimmar?	
Hur mår du? Vad får dig att känna trygghet i skolan?	

Tema 3:

Egna förslag på åtgärder

Syfte: Vad har eleverna för förslag till förbättringar/åtgärder? (vad kan vi göra åt problemen och hur?)

Vad behöver du för att klara din skolgång? / Vilken typ av stöd behöver du för att klara av din skolgång? Vad behöver ske/vad skulle skolan kunna göra?	
Vad får dig att känna trygghet i skolan?	
Hur/vad gör att du känner motivation?	
Hur skulle en perfekt gymnasieutbildning vara upplagd? (It, stödundervisning)	
Hur ser en bra skolmiljö ut för dig?	
Om du skulle fundera igen på att hoppa av skolan, vad skulle du vilja att det gjordes då?	
Ngt mer att tillägga?	

Vem/Vilka:	
När:	
Skola:	
Yrkesroll:	

Tema 1:

Avhopp

Syfte: Hur ser det ut idag? Vad har gjorts? Vad har du gjort? Hur hanterade du det? Beskrivande del.

På vår skola, vad är vi riktigt bra på? Styrkor på skolan? Vad finns det för trivselsefaktorer?	
Vilka är varningssignalerna när en elev befinner sig i riskzonen för att inte klarar sina studier eller hoppa av?	
Vad gör du när en elev flaggar för avhopp? (Åtgärder, Rutiner, handlingsplaner, samverkan) Finns det metoder och strategier på skolan och hur ser dem ut i så fall?	
Hur arbetar ni förebyggande för att minska skolavhoppet?	

Känner du till hur ni följer upp elevers studieresultat och frånvaro? Finns det någon uppsökande verksamhet? Vad gör man då? Hur skulle det kunna förbättras?	
Hur ser tillgängligheten ut till lärare/stöd/extra hjälp ut på er skola?	
Hur anpassas skolmiljön för individen idag?	
Finns samverkan mellan gymnasieskolan, socialtjänsten, AF och ungdomshälsan? Vem kontaktas?	

Tema 2:

Socialt

Syfte: Finns det någon bakomliggande orsak till att det ser ut som det gör idag?

Vad är den främsta orsaken till avhopp tror du?	
Hur upplever du att eleverna mår som funderar på att hoppa av?	
Funderingar kring hur mobbing – skolavhopp hänger det ihop? Hur arbetar ni för att förebygga mobbing? Hur får man en trygg skolmiljö? Tidigare skolårens påverkan?	

Tema 3:

Åtgärder

Syfte: Vad kan man göra? Vad kan göras? Hur?

Hur kan skolan arbeta för att fler elever ska nå målen? Arbetar du med olika metoder om det är tjejer eller killar?	
Vad kan du som syv, lärare, rektor göra för att eleverna ska känna motivation, mening och trivsel?	
Tycker du att skolan ska vara mer flexibel? I så fall hur? (digitalisering, video mm)	
Vilken utveckling behöver skolan? Hur kan man öka kvaliteten i skolan?	
Behöver strukturen förbättras för att eleverna ska klara ta sig igenom skolan? Hur?	
Vilken roll har SYV? Hur ska man få eleverna att välja rätt från början? Finns det behov av att förbättra stöd till eleven vid val till gymnasiet? Om ja, vad kan man göra?	

Skulle vi på vår skola kunna ändra vårt arbetssätt inom ramen för de resurser som finns i nuläget?	
Om lösningen på att förebygga avhopp skulle vara extra resurser, vilka typ av resurser skulle det då vara och hur skulle det se ut?	
Vad får personalen för kompetenshöjning/påfyllning/ Vad behövs för att möta dem krav som är idag och kunna förebygga skolavhopp?	
Hur långt tycker du att man ska man sträcka sig för att ge stöd till elever? Ringa och väcka?	
Hur kan näringsliv, skola och social verksamhet samarbeta?	
Arbetsmarknaden förändras och samhällets utveckling går snabbt, hur har skolan följt utvecklingen, vad mer kan göras?	